

Dato: 11.06.2024 09:00-10:30**Sted: Teams**

Innkalt:

Harry Arne Haugan

Morten Kveim

Frank Winnberg

Evelyn Blom-Dahl

Anne Sjøvold

Andrine Kleiven

Kåre Kvaløy

Karin Gjerløw Høidahl

Tom Alexander Østensen

Fra HK-dir: Malin Nøss Vangsnes-Weaver

Forfall: Carine Gronholz, Gunnar Amland, Odd Konrad Dale

Faste saker

Sak A	Godkjenning av møteinnkalling	Vedtak
Sak B	Godkjenning av dagsorden	Vedtak
Sak C	Godkjenning av referat	Vedtak

Dagsorden

Saksnr.	Start	Slutt	Totalt	Sak	Sakstype o/v/d
	09:00	09:05	00:05	Velkommen og faste saker	Vedtak
7/24	09:05	09:20	00:15	Lærerressurser i maritim HYU	Diskusjon
8/24	09:20	09:35	00:15	Gjennomføringsgrad i maritim HYU	Diskusjon
9/24	09:35	09:50	00:15	Samhandling mellom VGO og HYU	Diskusjon
10/24	09:50	10:05	00:10	Uttalelse til Nasjonalt fagskoleråd	Diskusjon
11/24	10:05	10:20	00:15	Konsekvenser av frafall av finansiering for MARKOM II	Diskusjon
12/24	10:20	10:25	00:05	ONF orienterer	Orientering
	10:25	10:30	00:05	Eventuelt	

Saksliste:

7/24 Lærerressurser i maritim HYU v/Harry Arne Haugan

Lærere i de maritime fagskolene har en høy gjennomsnittsalder og de fleste vil i løpet av relativt få år gå av med pensjon. Dette skjer samtidig med at flåten også har en svært stor andel seilende offiserer i høy alder. Vi ser for oss at det blir stor konkurranse om arbeidskraften. Det hjelper ikke særlig på at det seilende personellet ligger om lag 200.000 over lærerne i lønn og ofte har en

arbeidstidsordning med to uker på og fire uker fri. Dette er også ordninger som er innført i nærtrafikk som ferger. Vi risikerer at utdanningsaktørene må legge ned utdanningstilbud på grunn av mangel på kvalifiserte lærere. Kan vi se for oss at vi må etablere ordninger der seilende personell er i delstillinger med undervisningsstillinger og har samme lønn i begge roller. Eller skal vi bygge på prinsippet om lik lønn for arbeid med krav til lik kompetanse. Eller tåler vi at det vil bli langt færre fagskoler i fremtiden enn i dag?

8/24 Gjennomføringsgrad i maritim HYU v/Morten Kveim

Oppfølging av tidligere saker rundt opptak og gjennomføring

9/24 samhandling mellom VGO og HYU 9/24 10/24 Uttalelse til Nasjonalt fagskoleråd v/Harry Arne Haugan

- invitere UDIR inn til møte i september:

Vi har erfart at de kandidatene som kommer inn på fagskolen med bakgrunn i fagbrev mangler kompetanse i realfagene spesielt. I flere år nå har hovedmålet vært å øke gjennomføringen av videregående opplæring, og fagskolene sitter igjen med erfaringen om at realfagskompetanse er blitt svakere, det samme er modenheten for å være studenter. Har realfagene på yrkesfag riktig fokus? Er opplæringen i realfagene i hele utdanningssystemet i for stor grad frikoblet praktiske problemstillinger relatert til tekniske utfordringer.? Kan fagskolene og næringen i større grad være bidragsyttere i utviklingen av nasjonale og lokale læreplaner?

10/24 Uttalelse til Nasjonalt fagskoleråd

Finansiering/sektortilstand/behov i arbeidslivet. Stadig flere fylkeskommuner setter ned foten når det gjelder økonomisk bistand til drift av fagskoleutdanninger som fagskolene har utviklet i samarbeid med næringene. Flere offentlige fagskoler starter ikke opp nye tilbud selv om disse har god søkning og næringen har bidratt med å finansiere utviklingen av. Vestland starter for eksempel ikke opp en studie med 26 søkere. Ser vi på tilbudsstrukturen mellom offentlige og private fagskoler ser vi at met et eneste unntak tilbyr ikke private fagskoler utdanninger som krever store investeringer i teknisk utstyr og gruppedelinger. Det er også en trend at private fagskoler øker sine markedsandeler innen helsefag, merkantile fag og datafag i forhold til de offentlige. Hvorfor dette skjer er litt uklart. Tart vi for eksempel maritim heltidsutdanning koster en student ved Fagskolen i Nord om lag 250.000 Kr/ år forutsatt at kullet har 20 studenter og statstilskuddet er 86.000 Kr/ heltidsekvivalent. Enda verre er det for de minste som Finnmark der en student koster opp mot 500.000 Kr/ år. Det vil antagelig være et tidsspørsmål før de dyreste utdanningene som maritim utdanning må legges ned.

11/24 Konsekvenser av frafall av finansiering av MARKOM II

Nedleggelsen av MARKOM II har resultert i en betydelig svekkelse av de faglige miljøene innen maritim utdanning. Ved de fleste fagskoler i dag er det en person som har kompetanse innen skips elektro. Når midler ikke lenger er mulig å skaffe til samarbeid mellom fagskolene betyr det at denne kompetanse mister mye av det grunnlaget som var skapt for å styrke fagmiljøene. Tidligere gikk

fagskolene sammen og definerte hvilke tiltak som ga størst positiv virkning for utvikling og kvalitetsfremmende arbeid i fagskolene som helhet. Nå er det noen som sitter sentralt og tildeler midler på bakgrunn av den enkelte fagskoles behov. Dette innebærer at de felles løft fagskolen gjør for å styrke kvalitet og robusthet ikke lenger finansieres, med det resultat at kvaliteten på sikt vil sprike og forringes. Troen på at kvalitet fremmes av konkurranse har vi erfart ikke fungerer i så små fagmiljøer som det er i fagskolene.

12/24 ONF Orienterer

Eventuelt

Referat 21.03.2024

REFERAT MØTE 1 I NFMF 2024

Dato: 21.03.2024 10:00-12:00

Sted: Teams

Til stede:

Harry Arne Haugan

Frank Winnberg

Anne Sjøvold

Andrine Kleiven

Odd Konrad Dale

Karin Gjerløw Høidahl

Carine Gronholz

Tom Alexander Østensen

Fra sekretariatet: Malin Nøss Vangsnes-Weaver

Forfall: Morten Kveim, Gunnar Amland, Evelyn Blom-Dahl, Kåre Kvaløy, Karin Gjerløw Høidahl

Dagsorden

Sak A – godkjent

Sak B – godkjent

Sak C – referat fra møte 21.11.2023 – godkjent

Saksliste

Saksnr.	Start	Slutt	Totalt	Sak	Sakstype o/v/d
	09:00	09:05	00:05	Velkommen og faste saker	Vedtak
1/24	09:05	09:10	00:05	Møtekalender 2024	Orientering
2/24	09:10	09:30	00:20	ETO i HYU (oppfølging D-09/23)	Diskusjon

3/24	09:30	09:50	00:20	Spranget fra VGO til HYU (oppfølging O-07/23)	Diskusjon
4/24	09:50	10:10	00:20	Nasjonale, regionale og lokale behov i maritim næring -rekruttering og gjennomføring (oppfølging D-14/23)	Diskusjon
5/24	10:10	10:30	00:20	Bærekraftig finansiering (oppfølging D-15/23)	Diskusjon
6/24	10:30	10:40	00:10	ONF orienterer	Orientering
	10:40	11:00	00:20	Eventuelt	

01/24 Møtekalender 2024 v/HK-dir

AU		NFMF		Nasjonalt fagskoleråd
				23.01
11.03	09.00 - 10.30	21.03	10:00-12:00	12.03
				23.04
				4.-5.06
6.06	09:00-10:30	13.06	09:00-11:00	
				10.09
11.09	09.00 - 10.30	23/25.09 (tentativ)	09:00-11:00	
				22.10
				03.12
5.12	09:00-10:30	16.12	09:00-11:00	

Rådet fastsetter møtekalender for 2024. Medlem bes spille inn eventuelle seminarer/andre arrangement som påvirker kalenderen.

Møtekalender er godtatt, med endringer

2/23 ETO i HYU (oppfølging D-09/23) v/Anne Sjøvold

Maritim elektriker utdannes i dag i videregående skole. Utdanning til fagarbeider er et yrkesfaglig løp i videregående opplæring. Etter fullført utdanning og bestått [fagbrev](#) kan en søke ut sertifikat hos Sjøfartdirektoratet som Skipselektrikeroffiser (ETO). Dette er en 3-årig utdanning i VGS hvor det tredje året er Maritim elektriker.

ETO utdanning finnes i dag ikke i fagskolen. Det har lenge vært et ønske at dette skal kunne tilbys. Det er utarbeidet en emneplan for utdanningen. Imidlertid er den økonomiske situasjonen slik i fagskolene i dag at der ikke finnes finansiering til å kunne opprette en slik klasse.

Et slik prosjekt var diskutert i 2022/2023 for å kunne søke midler hos Program for maritim kompetanse (PMK) for dette i 2024. PMK er nå avviklet og midlene er flyttet over til HK-DIR og det er mulig å søke utviklingsmidler hos dem for å utrede og gjennomføre en pilot.

Der er flere problemstillinger som bør utredes for maritim elektriker i fagskolen.

Her nevnes noen:

- ETO utdanning i fagskolen, inntaksgrunnlag og lengde på utdanningen
- Kryssløp mellom maskinoffiser og ETO, begge veier.

- Overgangsordninger fra elektriker på land til ETO, inntaksgrunnlag og lengde på utdanningen.

Veien fra land elektriker til sjø er som følger for ETO (Maritimt opplæringskontor):

1. De må ta privatist eksamen i MEL 4002, <https://www.udir.no/kl06/MEL4002>
2. Grunnleggende og videregående sikkerhetsopplæring
3. Høyspentkurs
4. ERM (men dette kan de ta om bord)
5. Trenger 12 mnd fartstid

Er det en utfordring å få 12 mnd læretid?

Referat:

Utfordringen er at ETO ble lagt til videregående skole (VGO). Så lenge den ligger der (bestemt i forskrift), er det lite interesse i fagskolesektoren da en ikke tar fagskoleutdanning i noe som allerede tilbys på VGO. Dersom rammene (lovverket) står i veien, må rådet jobbe for å få til det som kreves. Sjøfartsdirektoratet må gi nye føringer dersom det skal være noen endringer her. Når fremtidens skipselektriker er utdannet på VGO, hva skjer når en skal ansatte folk -hvilken påvirkning har dette på rekrutering og lønn?

Et annet moment å diskutere er de som allerede har ETO -hvordan godkjenne det hvis utdanningen løftes til HYU? Godkjenne sertifikatet?

Det er en utfordring at det er krav om 12 måneder fartstid for å få sertifikatet.

Når en er ferdig på læretiden, kan en søke til skipsoffiser (operativt nivå).

Det er et økende behov for elektrikerkompetanse/maskinteknisk kompetanse blant maskinoffiserer. Det er derfor viktig å lage kryssløp fra maritim elektriker og lignende til skipsoffiser utdanning, også for å bidra til økt rekruttering og fleksible utdanninger.

Det ligger mange timer innen elektro i fagskoleutdanning, og det er noe overlapp mellom de studentene som har ETO fra VGO og det som undervises i på fagskole. Det må sees nærmere på hvordan tiden til studentene som har deler av kompetansen effektivt.

Kompetansen studentene som har ETO mangler på maskin, er det som må tilbys for å sikre overganger.

Fagskolene må samarbeide med VGO for å se hva de faktisk trenger for å oppnå sertifikat som maskinoffiser/skipsmotormekaniker. En må identifisere gapet, og lage et nytt løp, hvor en ikke snakker om innpass, men unngå å ha samme fag som en allerede har i VGO.

Realkompetansevurdering blir gjort opp mot fagbrevet, og kan ikke brukes til å gi fritak for fag tatt i VGO. Men en kan lage en utdanning som i sin helhet er bygget på krav om ETO fra før (opptakskrav). Det er dermed mulig å lage et løp fra skipsmotormekaniker (VGO) til maritim elektriker (HYU), ved å bruke spesifikke opptakskrav ref.

Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften)

Kapittel 2. Opptakskrav

(4) Styret selv kan stille spesielle opptakskrav som er relevante for fagskoleutdanningen. Med spesielle opptakskrav menes krav om bestemte fag, fagbrev, svennebrev, karakterer, poeng, opptaksprøver, arbeidserfaringer, autorisasjoner, sertifiseringer eller andre yrkesgodkjenninger.

(5) Styret selv kan i tillegg stille opptakskrav om fullført og bestått fagskoleutdanning til fagskoleutdanninger. Annen fagskoleutdanning kan kun settes som opptakskrav i tilfeller der de enkelte fagskoleutdanningene er selvstendige enheter som bygger på hverandre, og det totale løpet

for utdanningene som bygger på hverandre ikke overskrider to år. I særlige tilfeller kan det totale utdanningsløpet være opptil tre år, jf. [§ 42](#).
([Fagskoleforskriften](#))

Fagskolen Rogaland har fagområdeakkreditering innen maritim utdanning. Nord har også søkt. Med fagområdeakkreditering kan en relativt kjapt opprette eller oppdatere nasjonale planer for maritime utdanninger, som kan imøtekomme endrede behov i utdanningene.

Til arbeidsgruppen: opprette dialog mellom UDIR og HK-dir, som kan se på denne utfordringen sammen. Følge opp med et møte mellom HK-dir/UDIR og de respektive fagrådene og NFMF. Internasjonalt kan informasjon om hvordan Færøyene arbeider rundt opptakskrav: motormekaniker/elektro er begge opptakskrav til maskintekniker. Følge opp denne saken med rektorene på neste rektormøte. Søke HK-dir om UMFAG midler til et prosjekt som ser på utarbeidelsen av en ny utdanning.

Til AU:

Utfordrende at det er midler til utvikling, men ikke til drift.

Viktig å melde inn til HK-dir at det trengs midler til pilot/drift av fagskoleutdanninger.

3/24 Spranget fra VGO til HYU (oppfølging O-07/23)

Innenfor de tekniske fagene i høyere yrkesfaglig utdanning står realfagene svært sentralt. Mange av de som søker seg inn på disse tilbudene har alt for svak grunnkompetanse i basisfagene med det resultat at de enten stryker, må ha utvidet studietid eller faller fra. Dette påfører samfunnet store ekstra kostnader.

I dag har elever i videregående skolen matematikk og naturfag på Vg1 nivå. Når disse studentene starter sin utdanning i høyere yrkesfaglig utdanning er det minimum 36 måneder siden de har hatt fagene matematikk og naturfag. I tillegg så ser vi at alt for mange mangler grunnleggende ferdigheter i realfagene og for oss ser det ut som om disse ikke er fulgt opp tilstrekkelig gjennom hele skoleløpet.

Vi kjenner alle til hvordan vår hukommelse fungerer, det går ikke lang tid før stor delene av den kompetanse vi ikke benytter er gått i glemmeboken. Vi har forsøkt å tilby forkurs og ekstraopplæring, men ser at de som virkelig trenger det, spesielt av de yngste, ikke møter opp. Vi trenger derfor å få gjort noe med strikturen i yrkesfaglig utdanning som gjør at realfag fortrinnsvis blir en del av hele utdanningsløpet i de tekniske og økonomiske fagene. Dette vil bidra til at samfunnet sparer store midler ved reduserte «reparasjonstiltak» og flere som fullfører utdanningen og bekler de posisjoner som samfunnet så sårt trenger.

Referat:

Det er en utfordring at det går lang tid fra studenter ved fagskoleutdanning har hatt matematikk og naturfag (fysikk). Dersom en kommer rett fra VGO har det gått 3 år.

Forsøk på å tilby forkurs for å bistå studentene, har ikke vært veldig suksessfullt. Forkurs resulterer i at de som allerede kan fagene stiller, mens de som har mest behov for det stiller ikke.

Dette bør meldes inn til utdanningsdirektoratet, og diskuteres med de representative fagrådene innen VGO. Rådet ved leder og arbeidsgruppe følger opp dette. Saken kan også løftes til Nasjonalt fagskoleråd.

Det er et eksisterende prosjekt ved fagskolen Rogaland, med studie over 3 år (150 st.p). Det ønskes at de inviteres til møte i rådet for å fortelle om hvordan de møter denne utfordringen, og hva de gjør for å sørge for at studentene ikke faller fra når de møter matematikk og fysikk på HYU-nivå.

Dersom det kommer tydelig frem at forkurset er opptaksgrunnlag, kan en kreve at det fullføres før opptak ref. fagskoleforskriften [Kapittel 2](#). Utfordringen kan være når det tilbys, og hvordan det finansieres. Det må da være tilgjengelig for alle som kan tenke seg å søke, og først etter fullført forkurs kan en tas opp til fagskolestudiet. Markedsføring av kurset pekes på som en utfordring, da en ikke er i direkte kontakt med studentene før slutten av mai (etter ordinært opptak). Dette kan løses med informasjon på fagskolenes nettsider, samt på utdanning.no.

Arbeidsgruppen for ETO/Overganger VGO/HYU følger opp saken og tar den videre til rektorkollegiet innen maritime fag og arbeider med å arrangere møte med de respektive fagrådene under utdanningsdirektoratet.

4/23 Nasjonale, regionale og lokale behov i maritim næring -rekruttering og gjennomføring (oppfølging av D-14/23)

Fra mandatet: Fagrådene skal ha en selvstendig, faglig rolle, og har følgende ansvar for prosesser og utvikling innenfor sine fagområder

- Følge med i utviklingen innen fagområdet, og gi råd om fremtidig kompetansebehov i arbeidslivet.

Hva er dagens behov i maritim sektor, hvilken kompetanse trengs det mer av, og hvor trengs den?

Dagens situasjon: en liten økning i løpet av de siste årene i antall søkere til VGO innen maritim næring og HYU.

Innen HYU 2023: 500 studenter

Søkt til VGO 2023: 894

Uklart: fullføringsgrad fra VGO, bakgrunnen til de 500 studentene i HYU.

Aktive studenter - Utdanningsform

Velg organisering/hierarki ▼ Velg beregning ▼ Velg kolonner
Velg årstall ▼ Velg semester ▼

Organisering/hierarki = Fagfelt-faggruppe-utdanningsgruppe-fagskole

Årstall = 2023

Start ▶ Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag ▶ Samferdsel ▶ Maritime navigasjonsfag

Fagskolens navn	2023	
	Vår	Høst
	Stedsbasert undervisning	Stedsbasert undervisning
	Antall studenter	Antall studenter
Fagskolen i Agder	20	20
Fagskolen i Nord	50	50
Fagskolen Møre og Romsdal	95	115
Fagskolen Rogaland	35	50
Fagskolen Vestfold og Telemark	25	30
Fagskolen Vestland	115	120
Nordland fagskole	45	45
Trøndelag høyere yrkesfagskole	40	65
Sum	430	500

 Denne rapporten benytter avrunding til nærmeste 5 av personvern hensyn. Nærmere forklaring er gitt her.

	2021 [?]	2022 [?]	2023 [?]
	Skole og læreplass [?]	Skole og læreplass [?]	Skole og læreplass [?]
	Alle trinn [?]	Alle trinn [?]	Alle trinn [?]
	Alle kjønn [?]	Alle kjønn [?]	Alle kjønn [?]
Informasjon om utdanningsprogrammene [?]	Hele landet [?]	Hele landet [?]	Alle fylker [?]
Alle - Utdanningstype - Utdanningsprogram - Programområde	Antall søkere [?]	Antall søkere [?]	Antall søkere [?]
- Alle utdanningsprogram	206 831	204 199	204 029
- Yrkesfaglig	94 161	93 288	93 501
- Elektro og datateknologi	14 932	14 915	15 064
ELMEL3 - Maritim elektrikerfaget vg3 i skole	162	197	211
ELMEL4 - Maritim elektrikerfaget vg3 i bedrift	61	75	71
- Teknologi- og industrifag	16 948	18 017	18 509
TPMAR2 - Maritime fag	697	765	894
TPMME3 - Motormekanikerfaget	59	54	33
TPMOM3 - Motormannfaget	223		
TPMTS3 - Matrosfaget	319	360	363
TPSMK3 - Skipsmotormekanikerfaget		258	278

[Fag- og svennebrev – utdanningsprogram | udir.no](#)

Det er relativt høye frafall innen maritim utdanning. Det er også ledige plasser på de ulike studiene nasjonalt. Det hevdes at frafallet i større grad er blant yngre studenter, enn de eldre som har vært i arbeidslivet. Helhetlig informasjon om dekningsgrad og frafall er viktig for å vurdere hva som er dagens tilstand i sektoren, og hva som da må gjøres for å imøtekomme utfordringene med lav rekruttering og høy etterspørsel etter kompetansen fra arbeidslivet.

5/23 Bærekraftig finansiering (oppfølging av D-15/23)

I fagskolene er det ingen differensiert finansiering av utdanningen basert på kostnadene med å drifte tilbud. Vi legger merke til at det ikke er noen private fagskoler som tilbyr studier innen tunge og utstyrskrevede fag som maritim utdanning er. Fagskolen i Norge står for en betydelig del av utdanningene som kvalifiserer for maritime sertifikater på høyeste nivå. I dag er det om lag 9000 offiserer i den maritime næringen og om lag 2/3 av disse nærmer seg pensjonsalderen. Vi ser allerede i dag at ferger kansellerer anløp med bakgrunn i mangel på kvalifisert personell. Det betyr at vi i løpet av relativt få år må øke produksjonen av uteksaminerte kandidater til næringen betraktelig. Tilgangen på fagpersonell til å sørge for denne opplæringen vil også bli en stor utfordring og vi må forvente at lønn blir et viktig middel for rekruttering.

I dag utgjør maritim utdanning en mindre og mindre del av fagskolenes utdanningstilbud. Samtidig er maritim utdanning en av de desidert dyreste utdanningene og drifte, og dyrere vil det bli. Avstanden mellom statelig finansiering av denne typen utdanning og de faktiske driftskostnadene er

sterkt økende. Derfor er det en reell fare for at styrene føler seg tvungen til å legge ned maritime utdanninger til fordel for andre med bakgrunn i differansen mellom kostnader og statlig finansiering, og at fylkeskommunenes økonomi også er presset slik at viljen til å bidra økonomisk reduseres. Dette ser vi allerede. De fleste fagskoler har i 2024 fått melding om betydelige budsjettkutt. I 2024 koster en studieplass på dekksoffisersutdanningen i Tromsø Kr. 239.925,- der det statlige bidraget dekker om lag en tredjedel av kostnadene.

Derfor haster det med å få på plass en bærekraftig finansiering av driften til fagskolens tilbud generelt og maritime tilbud spesielt.

Referat:

Det er stadig en utfordring rundt kostnaden av maritime utdanninger, og finansieringen fra fylkeskommunene (eier). Når det ikke er fulle klasser, øker snittprisen per student enda mer. Kompetansen til norske sjøfolk er essensiell og må heves, spesielt når det kommer til fornybar energi og satsning på grønn omstilling. Dette må rådet fokusere mer på, og formidles til politiske beslutningstakere.

Eventuelt

Nasjonalt fagråd for tekniske fag ønsker konkrete eksempler på utdanninger hvor kvalifikasjonene er på nivå 6 eller høyere. Rådet ønsker innspill fra NFMF, med spesifikke eksempler på utdanninger hvor kandidatenes kompetanse er på høyere nivå enn nivå 5.2 i NKR.

Leder Harry Arne Haugan oversender skriv til leder i NFTF og Tom Alexander Østensen, ONFs representant.

Det blir etterlyst en representant fra ONF til rektorsamlinger -råd, Tom Alexander Østensen følger opp dette på vegne av ONF.

Marcom II konsortiet ønsker også en ONF representant til deres styre.